

KERESZTHORDOZÁS

Egyházi beszéd

Írta

Dr. Kováts J. István

budapesti ref. theol. professzor

Nánásy István nyomása
Nagybánya, 1917

KERESZTHORDOZÁS.

Ha valaki jőni akar énutánam... vegye föl az ő keresztjét és kövessen engem

Máté 16,24

Kemény szavak ezek, mondják sokan. Valóban azok, Jézus maga is azoknak tartotta őket. Nem is állott elő velük mindjárt tanítása kezdetén. Megvárta, míg Cézarea Filippiben elhangzott Péter ajkáról a nagy vallomás: *Te vagy a Krisztus, az élő Istennek fia.* Ettől kezdve szólott Jézus tanítványainak arról, hogy neki Jeruzsálembé kell menni, ott sokat szenvedni, megvettetni a vénektől, főpapoktól és írástudóktól s a szégyen fáján meghalni. Péter ijedten mondja néki: *Mentsen Isten, Uram! Nem eshetik ez meg tevéled.* Jézus nagy haragra gerjedten utasítja vissza Péter szavait: *Távozz tőlem Sátán, mondja; bántásomra vagy nékem; mert nem gondolsz az Isten dolgaira, hanem az emberi dolgokra.* Fölháborodásának mintegy okát adja azokban a szavakban, amelyeket ekkor mond a többi tanítványokhoz fordulva: *Ha valaki jőni akar énutánam... vegye föl az ő keresztjét és kövessen engem.* E szavaival világosan megmondja, hogy nemcsak néki kell a keresztet vállára vennie, hanem mindenkinek, aki az ő nyomába óhajt lépni.

Valóban drága ár a Jézus nyomdokaiba való lépésért! A különböző korok gyermekei nem is nagyon akarták megfizetni ezt a drága árt. A mai kor gyermekei még kevésbé. Nem is akarhatják megfizetni ezt azok, akiknek, mintha csak a régi pogány világ tanítómestereihez jártak volna iskolába, „mennél több élvezet és mennél kevesebb fájdalom!” a jelszavuk. A mostani világháborúnak, ennek a harmad féléve pusztító nagy világégésnek, kellett eljönnie, hogy Jézusnak a *kereszthordozásról* mondott szavai is közelebb férközzenek az emberek millióinak lelkéhez és meggyőzzék őket afelől, hogy a keresztnek nemcsak *súlya*, hanem *áldása* is van.

1.

A legtöbb ember abba még csak beletörődne, hogy az életben nemcsak örömmel, hanem bánattal is, nemcsak mosollyal, hanem könnyel is, nemcsak napsugárral, hanem keresztnek is kell lennie. Abba azonban már a legtöbben nem akarnak beletörödni, hogy miért kell éppen nekik szenvedniük, keresztet hordozniuk, akik különben is olyan sokat küzködnek a mindennapi kenyérért, családjukért, tűzhelyükért. Miért nem hordozzák inkább azok a keresztet, akik jóllétnek örvendenek, akiket a mindennapi kenyér gondjai nem húznak le a föld porába?

Elfelejtik, hogy nem mindenki boldog, aki nevető ajakkal, mosolygó szemmel jár közöttünk. Ha betekinthetnénk az ilyenek szobája ablakán, mielőtt álomra hajtják fejüket, hányszor látnók, amint

keserű könyek közt elsírják panaszukat. Hányan járnak köztünk ma még mosolyogva, jókedvűen, holnap pedig már azt halljuk felőlük, hogy olyan nehéz volt számukra az élet, hogy nem tudták megvárni a végét: maguk siettek a halál karjaiba...

Sokan, nagyon sokan hordoznak keresztet azok közül is, akikre irigykedve tekint a világ. Isten előbb vagy utóbb mindannyiunk vállára fölteszi a keresztet. A különbség csak az, hogy egyikünkre már akkor, amikor még alig pillantja meg a napsugarat, alig kezd játszadoxni a föld porában, alig áll lábaira, alig indul el az élet rögös útján; másikunkra csak élete delén, néha csak alkonyán. A különbség csak az, hogy egyikünk erős lélekkel hordozza, büszkén elrejtí fájalmát a világ kárörvendő szeme elől; másikunk összeroskad a kereszt súlya alatt, mindenkinek elsírja bánatát és keresve-keresi mindenkiben a cirénei Simont, aki segítsen vinni a keresztjét. Előbb vagy utóbb, de mindannyiunknak kijut tehát a kereszt.

Az emberek jórésze még abba is bele tud törődni, hogy mindannyiunknak szánt az Isten keresztet, hogy azt beleillesztette világkormányzó és megváltó terveibe; csak azért lázadozik, hogy miért éppen az ő keresztje a legnehezebb? Miért kell éppen neki görnyedeznie a világ legnehezebb, legfájdalmasabb keresztjének súlya alatt? Ez is, az is, a harmadik is, a többi is mind jobban elbírná, mint ő; mégis éppen neki szánta Isten a legnehezebbet. Önkéntelenül eszünkbe jut a nagy német költőnek egyik örökszép költeménye. „Keresztszemle” a címe. Arról az emberről szól, aki szintén azért zúgolódik, hogy miért bocsátotta Isten éppen őreá a legnehezebb keresztet? Isten meg akarja őt győzni zúgolódásának alaptalan volta felől. Bevezeti egy terembe. Annak falaihoz köröskörül kereszték vannak támasztva. A fal felé fordított oldalukra rá van írva, melyik kié. „Panaszkodtál fiam – mondja neki – hogy a te kereszted a legnehezebb. Látod itt ezt a sok keresztet: amelyiket választod, azt adom ezentúl néked.” Az ember elindul. Megáll minden kereszt előtt. Jól megnézi valamennyit. Ez nagyon nagy, emez nagyon keményfából való, emennek nagyon éles a széle... Végre megállapodik egy előtt. Úgy látszik, ez a legkisebb és a legkönnyebb. „Ha választást engedté Uram – így szól – add ezt a keresztet nekem; ezt zúgolódás nélkül hordozom.” „Legyen kívánságod szerint, fiam – válaszolt az Úr – de nézd meg, kié volt ez a kereszt eddig?” Az ember megfordítja és ámulva látja, hogy az ő neve van ráírva. Ezt hordozta tehát eddig is és ezt tartotta világ legnehezebb keresztjének! Most megszégyenülve kell látnia, hogy az ő ítélete szerint is ez a legkönnyebb!

Hányunkat szégyenít meg így a mostani nagy világháború idején is nap-nap után az Örökkévaló! Hányan zúgolódunk, hogy mi szenvedünk, mi nélkülözünk a legtöbbet, a mi szemünkből folyik a legtöbb könny, mi vagyunk a legelfelejtettebbek, mi vagyunk a legárvábbak! Hányszor hisszük, hogy a mi keresztünk a legnehezebb s hányszor kell belátnunk, hogy másoké még sokkalta nehezebb. Testvéreink odakünn a csatamezőkön, vagy a kórházakban, vagy távoli világrészek fogolytáborában hányszorta súlyosabb keresztet hordoznak; hányszorta többet szenvednek, nélkülöznek, könnyeznek! ...Panaszkodol atyámfia, hogy szenvedsz? Mi a te szenvedésed ahoz képest, amit

katonáink szenvednek a dermesztő fagyban, hóban, gyilkos tűzben a lövészárkokban vagy a kórházakban átvirrasztott rémes éjszakákon? ...Panaszkodol, hogy keserű könnycseppek peregnek alá orczádon? Mi a te könnyeid keserősége azoknak a szegény foglyainknak a könnycseppjeihez képest, akik ott eszik a fogság szomorú kenyerét valahol a Volga partján, vagy a szibériai hómezőkön? ...Panaszkodol, hogy egyedül vagy? Mi a te egyedülléted ahoz képest, amit az a katona érez, aki egyedül áll őrt a hideg éjszakában, aki ott viaskodik a halállal s hiába suttogja elhaló hangon édes anyja, hitvese, szép kis gyermekei nevét sorjában: egyik se hallja, egyik se fogja meg dermedő kezét, egyik se fogja le elfáradt szemét? ...Panaszkodol, hogy sokat vesztettél? Mi a te veszteséged azokéhoz képest, akik szemük világát, karjukat, lábukat, sőt életüket veszítik a hazáért? ... Haljon el hát a zúgolódás szava ajkunkon: nem a mi keresztünk a legnehezebb.

2.

A legtöbb ember az Isten büntetésének tekinti a keresztet. Zúgolódik, lázadozik ellene. Lassankint azonban belátja, hogy mindez nem segít rajta. A fenyegetőzve ég felé emelkedő kezek lassankint aláhanyatlanak és imára kulcsolódnak. A szitkozódó ajkak is elcsöndesednek, majd imára nyílnak. A lélekbe lassan-lassan békesség költözik... Belátjuk, hogy a kereszt nem Isten büntetése, hanem az ő követe hozzánk, tőle sokszor messze eltávolodott gyermekeihez. Elküldi hozzánk követét, hogy visszahívjon magához minket, kik oly sokszor elfeledkezünk róla, míg napsugárban: örömben, boldogságban járunk; kiknek ajkán oly gyakran elhal annak az imádságnak a szava, amelyre még édes anyánk tanított meg minket... A kereszt újra Isten felé fordítja tekintetünket, újra megtanít minket imádkozni. Ez az első áldása.

A keresztnek más áldása is van. Oly sokféle választ, különít, osztályoz minket az élet vagyunk, hivatásunk, társadalmi állásunk, családi összeköttetések révén. Jóformán mindannyian különbözünk egymástól. Ebben a végtelen sok különféleségben Isten egyenlővé tesz minket legalább abban az egyben, hogy mindannyiunk vállára keresztet rak. Ez a kereszt második áldása.

Van a keresztnek még ezeknél is nagyobb áldása. Míg örömeinkben, gyönyörűségeinkben van részünk, a legtöbbször részvétlenül haladunk el a fájdalom, a szenvedés, a nyomor mellett. Mintha némák volnánk: egyetlenegy vigasztaló szavunk sincs a szenvedők számára. Mintha vakok volnánk, nem látjuk meg a százkarú nyomort. Mintha süketek volnánk, nem halljuk meg a jobbról-balról segítségért esedező, kiáltó szavakat. Kezeinket nem nyújtjuk ki, hogy mások könnyeit letöröljük, az elesetteket fölemeljük. Szívünket és ajtónkat zárva tartjuk az azokon kopogtató ínség számára. De amikor a mi vállainkra is ránehezedik a kereszt, amikor mi is ott roskadozunk a föld porában, akkor mi is kezdjük észrevenni körülöttünk szenvedő embertársainkat. Ajkaink vigasztó szavakra nyílnak. Szemeink látni, füleink hallani kezdenek. Kezeink kinyúlnak. S e közben szinte érezzük, mint

könnyebbedik vállunkon a kereszt s mennyivel könnyebb az, mint mellettünk oly sokaké... Ez a kereszt harmadik és legnagyobb áldása.

Amit a krisztusi könyörülő szeretet valaha alkotott, azt legnagyobbbrészt keresztet hordozó lelkek útján tette. Az árvaházak sokaságát nagyobbára olyanok adományyaiból építették, akik vagy maguk is ették az árvaság szomorú kenyerét, vagy akiknek utolsó gyermekét is elvette az Isten. A nyomorékoknak szánt hajlékokat legnagyobbbrészt azok építették, akik vagy maguk is nyomorékok voltak, vagy akiknek ilyen gyermekeket adott az Isten. A legtöbb könyvet azok törölték le, akik önmaguk is a legtöbb könyvet hullatták. A szegények ügyét azok karolták föl legjobban, akik maguk is voltak valamikor szegények. A legtöbb elesettet azok emelték föl, akik maguk is elesetek egyszer. A legtöbb sebet azok gyógyították be, akiknek a szívéen tátongó sebet ütött az élet... Kereszthordozó lelkek nélkül sokkal részvétlenebb, sokkal könyörtelenebb, sokkal önzőbb, sokkal hidegebb lenne a világ.

Ne zúgolódjunk tehát, ha kereszt súlya nehezedik vállunkra, ha annak éle belevágódik szívéünkbe. Hordozzuk megadással. Nehéz óráinkban jusson eszéünkbe, hogy Krisztus nemcsak az ő nyomdokaiba lépőktől kívánta meg, hogy vegyék föl keresztjüket, és úgy kövessék őt, hanem ő maga is odaállt a kereszthordozók élére. Ő maga is fölvette a keresztet: a világ legnehezebb és legfájóbb keresztjét. Ő is összeroskadt súlya alatt, míg fölért vele a Golgotára. Fölvitte, pedig tudta, hogy odafent meg kell azon halnia; de azt is tudta, hogy a halál csak ideig-óráig vesz rajta diadalmat! Minéküünk, akikre nézve a keresztől való beszéd nem bolondság, de Istennek ereje, akik békességet találtunk az ő keresztjének vére által: Pál apostollal együtt el kell jutnunk arra a magaslatra, ahol neküünk se lehet másban dicsekednük, *hanem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében* (Gal. 6,14). Erre a lelki magaslatra érve, elvész a vállainkra nehezedő kereszt súlya s átok helyett áldássá változik reánk nézve.

*

A ránk következő heteket a kereszthordozás emlékezetének szenteli az egész keresztyén világ. Majd, ha minden nép és minden nemzet fiaiból, leányaiból százezrek és milliók veszik vállaikra a keresztet és úgy haladnak Jézus nyomdokain: akkor remélhetjük, hogy a megújult lelkü világra Isten fölragyogtatja ismét a békességnek várva-várt napját és reánk virrad az örök, szent húsvét!

Amen